

Prvi pogoj napredku dolenskega, štajarskega itd. vinogradarstva je temeljitejša obdelovanje zemlje, osebno globoko prekopavanje pri zasaditvi novih vinogradov. V to dosego treba je boljšega orodja, treba vipavskega vinogradskega orodja vpeljati, in v ta namen jih bodem v prihodnji številki s podobo in popisom pojasnil. (Dalje prih.)

O pridelovanju hmelja.

Hmelj (*Humulus Lupulus*) je rastlina z ločenim spolom ter vsako leto na novo iz korenine ovijače požeje; pomnožuje se le s sadikami ženske rastline. V glavnem razločujemo dve vrsti hmelja, in sicer zgodnjega in poznega. Vsled razne lege, obdelovanja in zemlje nastalo je iz teh dveh še veliko družih sort, med katerimi se kot najboljše imenuje „rudeči, pozni hmelj iz Žateča“.

Hmelj ljubi solnčen kraj, nekoliko viseč in obrnjen proti poldanski strani; pred mrzlim vetrom naj bo primerno zavarovan. Zemlja za hmelj mora biti globoka, sveža, ilovnato-peščena ali pa glinasto-peščena ter zmešana nekoliko z apnenikom. Nizko ležeča zemljišča v dolinah ali zemljišča v bližini meglenih pokrajin za pridelovanje hmelja so neprimerna.

Prvo delo pri napravi novega hmeljišča je 50 do 70 centim. globoko prekopanje zemljišča, tako, da pride rodovitnejša zgodnja plast zemlje pod mrtvo spodnjo plast. To delo se najbolje izvrši še pred zimo. Naslednje delo je, zaznamovati prostore, kodar se bodo sadike posadile, in sicer tako: Določijo se z vrstico vrste, katere so ena od druge $1\frac{1}{4}$ do 2 m. oddaljene, v teh vrstah se pa prostori za sadike v enaki daljavi eden od drugega določijo. Najboljša širjava med vrstami in ravno tako med sadikami v vrsti je 160 cm. Na tako zaznamovanih prostorih izkopljejo se 65 cm. globoke in 95 cm. široke jame. V te jame pride spomladi, ko se hmelj sadi, dober gnoj ali kompost, na-nj dobra prst in potem sadike. V vsako jamo pridejo po tri sadike; vsade naj se pa tako napošev, da so spodaj 15—18 cm. ena od druge, zgoraj pa da se bližajo ena drugi; potem naj se pokrijejo s zemljo in naj se jim dajo prvo leto 2—2 $\frac{1}{2}$ m. visoki količki ali prekle, na katere se prvo leto ovijači privezujejo.

Novo nasajeni hmelj se prvo poletje po dvakrat okoplje; prvokrat, ko so poganjki 20 cm. dolgi, drugokrat pa 4 do 5 tednov pozneje. Pri drugem okopavanju se hmelj tudi osiplje; tačas se sme med hmelj repo, zelje ali kaj tacega saditi, se ve da ne preveč na škodo mlademu hmelju. V jeseni se mlademu hmelju pognaniki 30 cm. nad zemljo odrežejo, ter se mora posebno v mrzlih krajih z gnojem pokriti. Sicer je tako pokrivanje povsodi dobro, ker hmelj krepi in ga stanovitejšega stori.

Za drugo leto treba je preskrbeti drogov, na katere se ima hmelj ovijati. Drogi so najdražji objekt hmeljarstva; oni morajo biti toliko daljši, kolikor bolj rodovitna je zemlja. Navadna, povprečna dolgost je 7 do 8 $\frac{1}{2}$ metrov.

H visoki ceni teh drogov pride še obrabljanje z vsakoletnim naoščenjem (špičenjem) trhlenenjem itd. tako, da je drog v 10 letih odslužil. V novejšem času se je uže z vspehom jelo nadomestovati drage droge z dratom, ki je na kolih napeljan.

Ko je mladi hmelj prvo zimo prestal, prične se meseca aprila ali maja družega leta odkopovanje rastlin do korenin, katere se popolnem odkrijejo. Odrežejo se vse mlade poganjke, vse zgornje postranske korenine in suhi prejšnjoletni ostanki ovijač. Pusti se

samo en glavni poganjek, ali k večem pri prav močnih rastlinah dva. Spodnje glavne korenine se tudi vse pusté. Prav dobro je o priliki tega dela vsaki rastlini eno lopato komposta pridjati in potem še le z zemljo pokriti. Vsako tretje leto se hmeljišče popolnem gnoji; računi se na hektar 35 vozov po 10 met. stotov gnoja.

Pri obrezovanju od tretjega leta naprej pustita se ravno tako 1—2 poganjka, katera se v visokosti 1 metra k drogu privežeta; privezuje se zmirom od desne na levo okoli droga. Meseca maja, junija in julija se hmelj dva- do trikrat okoplje in ospe, vse stranske poganjke iz korenin se mu porežejo ter je paziti treba, da se ostalim ovijačam vrhi ne polomijo ali odtrgajo.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijske novice in izkušnje.

Kateri oves je najboljši?

Janez Vidovič, posestnik v Sobotincih na Štajerskem, piše v „Slov. Gosp.“: Tri leta delam poskušnje z raznimi sortami ovsa. Skušnje sedaj kažejo, da je navadni naš oves gledé na rast, rodovitnost, zbirčnost zastran zemlje veliko boljši, nego kanadiški in ligovski. Vendar sibirski oves presega vse: močno rodi, zadovoljen je z vsako zemljo, dozori uže v drugi polovici julija, oral dá 40 do 50 vaganov. Leta 1879. pognojil sem njivo, peščavo ilovico, repi, l. 1880. posejal ječmen in deteljo, ki je dala l. 1881. tri košnje, l. 1882. bila je tam zimska rž, potem ajda in naposled na $\frac{1}{2}$ oralu sibirski oves lastnega pridelka. Pridelal sem mnogo lepe slame in 25 vaganov stare mere zrnja, ki je težko in ječmenu podobno. Zanesljivo seme se dobi v Gradci pri semenorejski štaciji grofa Attemsa in veljá 100 kilogramov (blizo 3 vagane) 20 gold. brez žaklja in vozine.

Da se malta od sten v hlevu ne kruši,

primeša se malti precej veliko saj iz peči ali pa dimnika, s tem se odkruščenje zapreči, in tako stene lične obdrži.

Da se grahovo seme v zemlji pred mrčesi obvaruje,

namoči se ga nekoliko ur pred setvijo v vodi, kateri so primešane saje ali pa še bolje aloja (katera se v apoteki dobi.) Zrna se nasrkajo nekoliko vode, zato raje izkalijo, grenkota sáj ali aloje jih pa varuje pred mrčesi.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 8. Kateri guano je najboljši za senožeti? (Al. L. v Postojni.)

Odgovor. Guano se za gnojenje senožet nikdar ne rabi, deloma zaradi tega ne, ker je predrag, deloma pa zato, ker one gnojilne tvarine, katero ima guano v sebi, nikdar senožeti v toliki meri ne primanjkujejo, da bi jih bilo treba posebno pomnoževati, ali pa jih lahko, kakor na pr. kali, dušec, na drug ceneji način pomnožimo. Za gnojenje senožet je posebno dober kompost, kateri je dobro predelan in pomešan z gnojnico iz stranišč. Dober gnoj za senožeti je dalje gnojnica iz hleva, pepel, mavec, apno itd. Vspeh gnojenja z dobrim kompostom se vzdrži več let, gnojnice, pepela, mavca, apna pa le eno leto.

Vprašanje 9. Kaj je bolje, krompir na gnojeno njivo ali na negnojeno saditi? (P. v Št. V.)

Odgovor. Krompir naj se nikdar na novo gnojeno njivo ne sadi, ker je tak krompir veliko bolj različnim boleznim podvržen in se v shrambah tudi potem slabše obdrži. Ako njiva ni uže sama na sebi v dobri moči, naj se pa gnoj uže v jeseni na njivo izvozi in tudi še v jeseni podorje.

Nekaj o izreji telet in prešičev.

Dostikrat je slučajno, da teleta pri materi iz enega ali drugega vzroka ne morejo sesati, ali pa se, kakor je to v nekaterih krajih na Holandskem navada, teleta redno brez matere izreja. Pri taki reji se tele precej po storjenji od matere odstrani, ter se mu mleko iz posode daje piti. Pri tem je treba gledati na največi red, skrbljivost in snago; prvo mleko od krave po storjenji mora tele dobiti, kakor je tudi še pozneje dobro, da tele vsaj prvih 10 dni dobi mleko svoje matere. Ker je teleta teže navaditi iz posode piti, ima se sesalne aparate (glej pod. 2), kateri imajo sesec iz kavčuka. Eno tele rabi na dan toliko mleka, da znaša teža mleka $\frac{1}{5}$ do $\frac{1}{7}$ teže teletove. Piti se dá teletu tri- do štirikrat na dan.

Precej enak je tudi sesalni aparat za prešiče; razločuje se od prvega v tem, da ima več, pa dosto manjših sescov (glej pod. 3).

Tak aparat je posebno praktičen za prešičorejce, ker veliko svinj ravno storečih rado pogine. Mladi prešički se pa tem aparatu prav radi privadijo. Porablja se kravje mleko, opozoriti je pa tudi tukaj na največi red in snago.

Imenovana aparata dobista se pri Kleiner & Fleišmanu v Mödlingu pri Dunaji; prvi stane 5 gold., drugi 5 gold. 50 kr.

Obrtnijske razstave.

* **Razstava v Budimpešti.** Dne 1. maja 1885. leta se bode odprla deželna razstava v Budimpešti in bode trajala do 15. oktobra 1885. leta z deželno razstavo v zvezi bo tudi mednarodna razstava, v katero se bodo sprejeli stroji in orodje za malo obrtnijo, kmetijski stroji novejši sostave in važneje patentirane iznajdbe. Ta del razstave vodi poseben odbor. Obsegala bo ta mednarodna razstava: Stroje, katere goni plin, voda, par, elektriciteta itd. Stroje in orodje za: mizarje, strugarje, tesarje (cimpermane), kolarje, sodarje, kopitarje, izdelovalce lesenih stvari, kovače, ključavničarje, orožarje, nožarje, kositarje, kotlarje, medninarje, pasarje, srebrnarje, zlatarje, zlatoklepe, dragotinarje (juvelirje), urarje, mehanikarje, strojarje, rokovičarje, sedlarje, mošnjarje, čevljarje, klobučarje, vervarje, kertačarje, lončarje, kostne strugarje, kamnoseke, glavničarje, gumbarje, mlinarje, peke, tiskarje, litografe, fotografe, bukvozeze itd. Odbor bode skrbel, da bodo razstavljalci znižane cene na železnicah dobili.

Oglasila sprejema deželna komisija v Budimpešti do zadnjega aprila 1884. Oglasnice se dobé pri tej komisiji, preskrbi jih pa tudi trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani, katera tudi natančneje razjasnila o tej razstavi daje.

* **Razstava v Toplicah.** Obrtno društvo v Toplicah na Českem napravi letoš obrtnijsko, industrijelno in električno razstavo v zvezi z razstavo hišne obrtnije v Rudogorji (Erzgebirge). Začela se bode ta razstava 20. julija in končala 31. avgusta 1884. leta. Razstavna komisija je dala posebna izrečila natisniti in želi, da bi se ji na teh do 15. aprila 1884. naznanilo, kaj hoče kdo razstaviti. Konečna oglasila se ji pa morajo vsaj do 15. maja 1884. leta poslati. Razdeljena bo razstava v 19 oddelkov. Natančneje razjasnila daje trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani.

Nova postava.

Dedinsko pravo

pri kmetijskih posestvih.

Pretekle dni predložila je vlada državnemu zboru načrt postave o vpeljavi posebnih dedinskih naredeb za kmetijska posestva srednje velikosti.

Čitateljem svojim podamo v sledečem načrt omenjene postave s pridržkom, o tej velevažni zadevi za naš kmetijski stan govoriti še obširneje.

Načrt omenjeni se glasi:

Postava

od dne

zadevajoča

vpeljavo posebnih dedinskih naredeb za kmetijska posestva srednje velikosti.

S pritrjenjem obeh zbornic državnega zbora zaukazujem tako:

§. 1. Za srednje velike kmetijska posestva s hišo vpeljejo se v smislu pričujoče postave in pa na njeni podlagi sklenjenih deželnih postav posebne naredbe o razdelitvi zapuščin.

Deželno postavodajstvo določuje do številke največjo in najmanjšo mero površja in pa čistega katastralnega prinosa, katere domačije se imajo v smislu pričujoče postave smatrati za domačije srednje velikosti. Ravno tako določuje deželno postavodajstvo, katera zemljišča in vžitne pravice se imajo smatrati za dele pripadajoče k domačiji pri odločevanju o obstanku domačije srednje velikosti.

§. 2. Za imetja ovezana z vezjo fidejkomisno ali manstva (fevda) ta postava ne velja.

§. 3. Lastnik domačije, podvržene določbam pričujoče postave ni po njej omejen v svojem razpolaganju z domačijo ali posameznimi njenimi deli ne za čas življenja, ne za slučaj smrti.

Posebne naredbe o razdelitvi zapuščin ne veljajo, ako se nahaja naredba za slučaj smrti, katere je v nasprotju z določbami pričujočih naredeb.

§. 4. Ako pripade zapuščina lastnika domačije več osebam, tedaj sme domačija z vsem, kar k nji pripada, v kolikor je to za redno gospodarstvo domačije potrebno, pripasti samo eni osebi, prejemniku.

Kaj se ima smatrati za pritliklino domačije, določuje občni državljanski zakonik; deželnemu postavodajstvu pa je pridržano, za domačije gotove vrste one reči določiti, katere se imajo smatrati za gospodarsko pritliklino takih domačij ali pa ono, kar naj velja za najmanjšo množino teh gospodarskih pritiklin.